

การจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วงเพื่อส่งเสริมอาชีพประชาชน
ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
Local Curriculum Management for Mango Cultivation
for the Public, Pak Chong District Learning Encouragement Center,
Nakhon Ratchasima Province

มานัฐ ลาภจิตร¹ ชณัฐา แซ่เลียง² รุ่งเรือง แซ่เลียง³ และ สิริพัฒน์ ลาภจิตร⁴
Manod Lapjit¹ Chanatta Saeliaeng² Rungrang Saeliaeng³ and Siriphat Lapjit⁴

Received : October 5, 2024; Revised : December 24, 2024; Accepted : December 26, 2024

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วงสำหรับผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอปากช่อง (ศสกร.) จังหวัดนครราชสีมา 2) เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วง และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วง สำหรับประชาชนผู้เรียน เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้เรียนหรือประชาชน ศสกร.ระดับอำเภอปากช่อง ที่ลงทะเบียนเรียนหลักสูตรท้องถิ่นจำนวน 18 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้การวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร แผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ แบบสังเกต แบบประเมินชิ้นงาน ใบวัดความรู้ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถาม ข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลวิจัยพบว่า

1. การจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วงเพื่อส่งเสริมอาชีพประชาชน ได้พัฒนาหลักสูตรขึ้นร่วมกันระหว่างผู้เรียน ชุมชน ภูมิปัญญา ครูและผู้สอน เป็นหลักสูตรบูรณาการที่จัดการเรียนรู้

^{1,2,3} ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ (ศสกร.ระดับอำเภอปากช่อง) จังหวัดนครราชสีมา; Pak Chong District Learning Encouragement Center; e-mail : macoh@hotmail.com

⁴ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University; e-mail : siriphat.lapjit@gmail.com

ด้วยการศึกษา สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน แล้วนำวิเคราะห์จัดทำหลักสูตรและเนื้อหา วิธีการสอนแบบภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จำนวน 40 ชั่วโมง โดยเนื้อหาของหลักสูตร มีดังนี้ 1) ช่องทางการประกอบอาชีพการปลูกมะม่วง 2) ทักษะการประกอบอาชีพการปลูกมะม่วง 3) การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพการปลูกมะม่วง ซึ่งมีการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ 2) ขั้นตอนวิธีการสอน 3) ขั้นตอนประเมินผล และ 4) ขั้นสรุปผล

2. ผลจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วงเพื่อส่งเสริมอาชีพ พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติลงมือทำในแปลงมะม่วง เกิดทักษะในการปลูก การทาบทาและตอนกิ่งมะม่วงการบำรุงดูแลรักษา มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอถ่ายทอดเทคนิควิธีการปลูกมะม่วงการจำหน่ายมะม่วงโดยผ่านช่องทางออนไลน์ การทำบัญชีรายรับรายจ่าย ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนเพิ่มมากขึ้น

3. ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เพื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้เรียนที่มีความพึงพอใจมากที่สุดทุกด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านเนื้อหา ด้านครูและผู้สอน ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล ตามลำดับ

คำสำคัญ (Keywords) : การจัดการเรียนรู้, หลักสูตรท้องถิ่น, การปลูกมะม่วง, ศสกร.ระดับอำเภอปากช่อง

Abstract

The objectives of this research are 1) to study local curriculum management for mango cultivation for the public, Pak Chong District Learning Encouragement Center, Nakhon Ratchasima Province 2) To study the results of local curriculum management for mango cultivation for the public. 3) To study satisfaction with the local learning curriculum on mango cultivation for the learning public. This research is mixed methods research by use qualitative and quantitative research methods. The sample group consisted of 18 students in the first semester by purposively selected from classroom in the academic year 2023 at NFE Pak Chong District, Nakhon Ratchasima Province. The research tools used were document analysis forms, learning management plan, learning activities, observational form, work piece evaluation form, measurement sheet, academic achievement test (Pretest- Posttest), satisfaction questionnaire. Data from qualitative research were analyzed for content. Quantitative research

analyzes data using computer programs, statistics used in the research include percentages, mean, standard deviations. The results of the research found that :

1. Local curriculum management for mango cultivation for the public, the curriculum has been developed jointly between learners, communities, wisdom, teachers and instructors. It is an integrated curriculum that organizes learning through education. Problems and needs of the community, then analyze and prepare the curriculum and content. teaching methods: theoretical and practical, totaling 40 hours. The content of the course is as follows; 1) Channels for making a career in mango growing 2) Skills for making a career in mango growing and 3) Management in making a career in mango growing. There are 4 learning management steps : 1) setting specific objectives, 2) teaching methods, 3) evaluation and 4) summarizing results.

2. The pre- tests and post- tests was found that students had higher learning achievement after studying. The study was statistically significant at the .05 level. Students have practiced Hands-on in the mango field Gain skills in planting grafting and grafting mango branches maintenance There is an exchange of knowledge. Presentation of techniques on how to grow mangoes Selling mangoes through online channels Accounting for income and expenses. As a result, students are more interested in learning.

3. The satisfaction assessment results was found that the highest level of satisfaction was with learning management. The students were most satisfied with the learning process, followed by the content, teachers and instructors, media and learning equipment, measurement and evaluation aspect, respectively.

Keywords : Learning management, Local curriculum courses, Mango cultivation, Pak Chong District Learning Encouragement Center

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญด้านการศึกษาซึ่งเป็นกลไกหลักในการพัฒนาประเทศมาโดยตลอด จากที่รัฐบาลได้กำหนดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง ที่มุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) การศึกษาจึงเป็นกระบวนการพัฒนาคนให้เป็นคนดี มีคุณภาพ มีความสามารถตามศักยภาพ มีการพัฒนาที่สมดุลทั้งสติปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม ตามที่

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ฉบับแก้ไข พ.ศ.2545 ได้กำหนดการจัดการศึกษาโดยให้จัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกการอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้ และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยยังได้กำหนดการจัดการศึกษาให้จัดได้ 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

การส่งเสริมการเรียนรู้ ในรูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละคน ซึ่งนโยบายการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ.2566 “กรมส่งเสริมการเรียนรู้” มีหน้าที่จัดส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ 3 รูปแบบ คือ การเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง และการเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามระดับ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบุคคลให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพื่อให้บุคคลมีทักษะการเรียนรู้ ทักษะอาชีพและทักษะชีวิตที่สอดคล้องและเท่าทันพัฒนาการของโลก และมีโอกาสพัฒนาเพิ่มพูนทักษะของตนให้สูงขึ้นตามความถนัดหรือความจำเป็น (กรมส่งเสริมการเรียนรู้, 2566) การจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนและพัฒนาคนให้สามารถเตรียมความพร้อมของผู้เรียนให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลง สามารถอยู่ในสังคมได้ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2559 : 19)

จังหวัดนครราชสีมา มีข้อมูลจากรายงานคุณภาพชีวิตของประชาชน ปี 2565 พบปัญหาสำคัญอันดับแรกคือ เด็กจบการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ที่ไม่ได้เรียนต่อและยังไม่มีงานทำ ยังไม่ได้รับการอบรมอาชีพ และยังพบว่ารายจ่ายของประชาชนมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครราชสีมา, 2565) ซึ่งพบว่าเป็นปัญหาที่สอดคล้องกับการนิเทศติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรมในพื้นที่ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา คือ ผู้เรียนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการเรียนรู้ ขาดการสืบทอดอาชีพจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ขาดการพัฒนาอาชีพและต่อยอด มีรายได้ที่ไม่พอเพียงกับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ขาดการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรแบบเชิงเดี่ยวและการปลูกพืชเชิงเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ จากสภาพปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ (รายงานสรุปผลการดำเนินงานศูนย์การศึกษาานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง, 2565) แต่ขณะเดียวกันก็มีแหล่งเรียนรู้ของชุมชนที่สามารถนำมาส่งเสริมพัฒนาและแก้ไขปัญหได้ตามความต้องการของประชาชนหรือผู้เรียนได้ เช่น แหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง แหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญา ทั้งนี้การศึกษาจึงต้องปรับเพื่อพัฒนาบุคคล

การจัดการเรียนรู้ “หลักสูตรท้องถิ่น” เป็นหลักสูตรบูรณาการที่ผู้เรียน ชุมชน ภูมิปัญญาครูและผู้สอนร่วมกันสร้างขึ้น เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากชีวิตจริง เรียนแล้วเกิดการเรียนรู้สามารถนำ

ความรู้ไปใช้ในชีวิตอย่างมีคุณภาพและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมอย่างมีความสุข โดยหลักหลักสูตรท้องถิ่นจะสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นการเรียนรู้จากภูมิปัญญาในท้องถิ่น ผู้เรียนแสวงหาคำตอบที่ตอบสนองกับวิถีชีวิตของตนเอง จากงานวิจัยของดารุณี เดชยศดี (2562 : 221) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า การส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนและบริบทของท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่นจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะชีวิตและอาชีพได้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนและท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี เช่นเดียวกับงานวิจัย ญัฐธิดา ดวงแก้ว (2565) พบว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีทักษะชีวิตและอาชีพที่มีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

ด้วยความสำคัญและปัญหาที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วง สำหรับผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความพร้อมในด้านการเรียนรู้ การคิด การสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ผ่านการเรียนรู้ ซึ่งจะเป็ข้อมูลสำหรับการวางแผนจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาด้านทักษะชีวิตและอาชีพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วง สำหรับผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วง สำหรับผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วง ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ด้วยเป้าหมายของหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อบูรณาการหลักสูตรให้ผู้เรียนได้นำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมการประกอบอาชีพ ได้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน โดยกำหนดขั้นตอนกระบวนการวิจัย คือ 1) การจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น 2) ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 18 คน ที่ได้ลงทะเบียนหลักสูตรท้องถิ่น ในภาคการศึกษาที่ 1/ 2566

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. หลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการปลูกมะม่วงเพื่อส่งเสริมอาชีพประชาชน

1.1 หลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วง ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์หลักสูตร เนื้อหาสาระ โครงสร้างหลักสูตร กิจกรรม แหล่งเรียนรู้ สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล

1.2 แผนการจัดการเรียนรู้ มีจำนวน 3 แผน คือ 1) ช่องทางการประกอบอาชีพการปลูกมะม่วง 2) ทักษะการประกอบอาชีพการปลูกมะม่วง และ 3) การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพการปลูกมะม่วง ใช้ระยะเวลา 15 วัน ใช้เวลาจัดการเรียนรู้ รวม 40 ชั่วโมง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบทดสอบวัดผลการจัดการเรียนรู้ จำนวน 20 ข้อ กำหนด 20 คะแนน ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย เลือกตอบ 4 ตัวเลือก

2.2 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ และแบบประเมินชิ้นงานจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วง สำหรับผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

การตรวจสอบเครื่องมือวิจัย นำแผนจัดการเรียนรู้ แบบสังเกต และแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอผ่านการตรวจสอบจากที่ปรึกษางานวิจัย และเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน แล้วนำผลที่ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือวิจัยที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำผลคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (IOC) โดยค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ มีค่า (IOC) ตั้งแต่ .67 ขึ้นไป ถึง 1.00 จึงนำมาใช้ แล้วนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และนำผลมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.845 สรุปว่าเนื้อหาของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามกระบวนการดังนี้

1. แบบแผนการทดลองในการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ซึ่งจะใช้กลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียว (One Group Pretest – Posttest Design)

2. การดำเนินการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น ได้กำหนดขั้นตอนไว้ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยร่วมกับครูและผู้เรียนได้จัดทำแผนจัดการเรียนรู้ร่วมกัน จำนวน 3 แผน เพื่อใช้เรียนรู้

2.2 ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน 20 ข้อ 20 คะแนน ข้อสอบแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

2.3 จัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้มี 3 แผน กับกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 18 คน เมื่อได้จัดการเรียนรู้ครบทั้ง 3 แผนแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบหลังเรียนต่อไป

2.4 ดำเนินการทดสอบหลังเรียนมี 20 ข้อ 20 คะแนน ข้อสอบแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

2.5 เมื่อได้ทดสอบหลังเรียนแล้ว ต่อจากนั้นจะทำการแจกแบบสอบถามแก่ผู้เรียนเพื่อสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับกิจกรรมจัดการเรียนรู้ดังกล่าวที่ได้ดำเนินการกับผู้เรียน

2.6 เมื่อผู้เรียนตอบแบบสอบถามครบทุกคนแล้ว ผู้วิจัยจึงนำมาตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสรุปผลการวิจัยนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ การสังเกตพฤติกรรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการสนทนา นำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ส่วนข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณที่ได้จากการทดสอบผลการเรียนรู้ และแบบสอบถามวัดความพึงพอใจ นำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย (Research Results)

การจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วงเพื่อส่งเสริมอาชีพประชาชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา นำเสนอผลวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วงเพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพประชาชน ได้พัฒนาหลักสูตรขึ้นร่วมกันระหว่างผู้เรียน ชุมชน ภูมิปัญญาและครู/ผู้สอน เป็นหลักสูตรบูรณาการที่จัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนหรือผู้เรียน แล้วนำวิเคราะห์จัดทำหลักสูตรและเนื้อหา วิธีการสอนแบบภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และวัดผลประเมินผล โดยเนื้อหาของหลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วงเพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพประชาชนมีดังนี้ 1) ช่องทางการประกอบอาชีพการปลูกมะม่วง 2) ทักษะการประกอบอาชีพการปลูกมะม่วง 3) การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพ โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ 2) ขั้นตอนวิธีการสอน 3) ขั้นตอนประเมินผล และ 4) ขั้นตอนสรุป มีกระบวนการดำเนินการ รายละเอียดดังนี้

1.1 ขั้นสำรวจสภาพและปัญหาของชุมชน โดยครูทำการศึกษาข้อมูลความเป็นอยู่ของชุมชน เพื่อให้ได้ซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การลงพื้นที่ศึกษา สัมภาษณ์สอบถามปัญหา

ชุมชน จัดเวทีสนทนา ได้สอบถามความสนใจและความต้องการที่จะเรียนรู้ของกลุ่มมีความเห็นว่า มีความต้องการที่จะปลูกมะม่วงเพื่อเป็นรายได้เสริมให้กับครอบครัว และใช้ประกอบอาชีพ การใช้เทคนิควิธีการปลูกให้ได้ผลผลิตดี ผลผลิตออกสู่ตลาดเร็ว ช่องทางการขายตลาดออนไลน์ และการนำไปสร้างมูลค่าเพิ่มก่อให้เกิดเป็นรายได้เสริมแก่ครัวเรือน ดังความคิดเห็นของผู้เรียน ดังนี้

“พื้นที่แถวบ้านมีการปลูกมะม่วงไว้ทาน และเป็นมะม่วงพันธุ์พื้นบ้าน แต่อยากมีพันธุ์ดี ๆ เพื่อปลูกเป็นรายได้เสริมให้กับครอบครัว มีวิธีการอย่างไรที่ได้ผลผลิตที่ดี ได้ผลผลิตเร็ว” “บ้านผมมีที่ดิน 10 ไร่ ได้แบ่งพื้นที่ไว้ปลูกมะม่วงส่วนหนึ่ง เคยปลูกมะม่วงเอาไว้ขาย แต่ผลผลิตออกมาเยอะราคาก็ต่ำ ขายไม่ได้ราคา ไม่คุ้มค่าแรง ค่าลงทุน เคยนึกว่าจะตัดต้นมะม่วงออกและปลูกไม้ผลอื่นที่ได้ราคา ซึ่งก็ต้องลงทุนเพิ่มอีก แต่จากการพูดคุยแลกเปลี่ยนร่วมกับเพื่อนบ้านและเพื่อนเรียน จึงสนใจจะเอากิ่งมะม่วงพันธุ์ดี ๆ มาทาบกิ่งหรือตอนกิ่ง เพื่อให้มีผลผลิตดี มีระบบการจัดการน้ำ และวิธีการดูแลบำรุงรักษาอย่างไร ขายได้ราคาดีและหาวิธีการขายตลาดออนไลน์”

“มีสวนปลูกมะม่วง 5 ไร่ ช่วงแรก ๆ ผลผลิตพอขายได้ พอต้นมะม่วงแก่ก็ออกลูกไม่สวย นำไปขายตลาดในเทศบาลและตลาดชุมชน ต้องขนไปขายเอง บางวันก็ขายหมดเร็ว บางวันก็นั่งขายกว่าจะหมดใช้เวลา นาน จึงอยากเรียนรู้เทคนิคการปลูกมะม่วงให้ได้ผลผลิตดี ผลผลิตออกสู่ตลาดเร็วและช่องทางการขายตลาดออนไลน์ เพื่อลดความเสี่ยงในช่วงมะม่วงออกสู่ตลาด”

“ดิฉันมีพื้นที่ 10 ไร่ เป็นพื้นที่เนินเขา มีปลูกมันสำปะหลัง ข้าวโพด ขนุน และมะม่วงไว้ทานและขายบ้าง ทางครอบครัวก็มีแนวคิดจะปรับพื้นที่บางส่วนปลูกมะม่วงเพิ่ม เอาพันธุ์ที่ขายได้ราคา มาปลูก เช่น มะม่วงน้ำดอกไม้ มะม่วงพันธุ์มหาชนก หรือพันธุ์หายาก จึงอยากเรียนรู้เทคนิคการปลูกมะม่วงให้ได้ผลผลิตดี ขายได้ราคา ผลผลิตออกสู่ตลาดเร็ว และการขายผ่านออนไลน์”

1.2 วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน เมื่อทำการสำรวจชุมชนเสร็จแล้ว ข้อมูลที่ได้จะมีสภาพปัญหาของชุมชนที่หลากหลาย มีทั้งปัญหาที่เป็นระดับความต้องการ (What) และปัญหาความจำเป็น (Need) โดยนำปัญหานั้นมาวิเคราะห์ จัดหมวดหมู่ของปัญหา และข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน และนำทรัพยากรใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยวิเคราะห์พบว่า พื้นที่ในชุมชนมีการปลูกมะม่วงทั้งไว้ทานและขาย ซึ่งข้อมูลแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่ปลูกมะม่วงไว้ทาน แต่ต้องการปลูกมะม่วงพันธุ์ดี ๆ เอาไว้ขายเพื่อเป็นรายได้เสริมให้กับครอบครัว 2) กลุ่มที่ปลูกมะม่วงอยู่แล้วและต้องการขยายพื้นที่ปลูกเพิ่ม ซึ่งต้องการเทคนิควิธีเพิ่มเติม และ 3) กลุ่มที่ปลูกมะม่วงอยู่แล้ว ผลผลิตไม่ดีขายไม่ได้ราคา จึงต้องการพันธุ์ดี ๆ เทคนิควิธีการปลูกและการขายจึงวิเคราะห์ได้ว่า เนื้อหาของหลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วงเพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพประชาชน ควรมีเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ 1) ช่องทางการประกอบอาชีพการปลูกมะม่วง เช่น ความรู้และการศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ 2) ทักษะการประกอบอาชีพ

การปลูกมะม่วง เช่น ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการปลูกมะม่วงให้ได้ผลผลิตดี ผลผลิตออกสู่ตลาดเร็ว การจัดการระบบน้ำ การบำรุงดูแลรักษา และช่องทางการขายตลาดออนไลน์ การทำบัญชี เป็นต้น สอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ 3) การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพการปลูกมะม่วง เกี่ยวกับการบริหารจัดการ เช่น การปลูกมะม่วง การจัดการคน/แรงงาน งบประมาณ/เงินที่ต้องลงทุน การใช้วัสดุ อุปกรณ์ที่เหมาะสมและทันสมัย และช่องทางการตลาด

1.3 จัดทำหลักสูตรและเนื้อหาหลักสูตร เมื่อทำการสำรวจชุมชนเสร็จแล้ว ข้อมูลที่ได้จะมีสภาพ ปัญหาของชุมชนที่หลากหลาย มาจัดทำหลักสูตรตามความต้องการและความจำเป็น โดยกำหนดจุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหา แหล่งเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้ โครงสร้างหลักสูตร การวัดผล และประเมินผล และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ โดยกำหนดเนื้อหาของหลักสูตรต้องถ่วงการปลูกมะม่วง เพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพประชาชน ดังนี้ 1) ช่องทางการประกอบอาชีพการปลูกมะม่วง 2) ทักษะการประกอบอาชีพการปลูกมะม่วง 3) การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพการปลูกมะม่วง ซึ่งมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ 2) ขั้นตอนวิธีการสอน 3) ขั้นตอนประเมินผล และ 4) ขั้นตอนการสรุป โดยครูผู้สอนเป็นผู้กำหนดหัวข้อเรื่องที่จะศึกษาหรือกำหนด ขึ้นมาตามแผนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เตรียมตัวล่วงหน้าและดำเนินการตามรับมอบหมายเพื่อเป็น แนวทางในการทำงานและใช้ประกอบอาชีพต่อไป เป็นหลักสูตรบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการ สอนแบบภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จำนวน 40 ชั่วโมง โดยครูผู้สอนร่วมกับวิทยากรและผู้เรียนจัดทำ หลักสูตรการปลูกมะม่วงเพื่อส่งเสริมอาชีพประชาชน มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ วางกรอบการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ จัดทำ/จัดหาสื่อ การวัดและประเมินผล สำหรับสื่อการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผล ได้แก่ ใบความรู้ วัสดุทัศน แผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ แบบสังเกต แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.4 การจัดการเรียนรู้หลักสูตรต้องถ่วงการปลูกมะม่วงเพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพประชาชน

1) **ช่องทางการประกอบอาชีพการปลูกมะม่วง** โดยครูผู้สอนและวิทยากรให้ความรู้แก่ ผู้เรียน เกี่ยวกับเทคนิควิธีการปลูกมะม่วง มีเนื้อหา ได้แก่ การปลูก ระบบการจัดการน้ำ การทาบกิ่ง การตอนกิ่ง การดูแลบำรุงรักษา การขายออนไลน์ การทำบัญชี การประกอบอาชีพ ซึ่งมีกระบวนการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ วิทยากร/ภูมิปัญญาทำการสาธิตให้ดู ซึ่งเป็นการสอนแบบ ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ได้รับประสบการณ์ตรง มีช่องทางในการประกอบอาชีพ

2) **ทักษะการประกอบอาชีพการปลูกมะม่วง** โดยวิทยากร/ภูมิปัญญาให้ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับภูมิปัญญาในแหล่งเรียนรู้ ให้ผู้เรียนทดลองทำ เน้นการฝึกปฏิบัติได้จริงตามหลักสูตร และแผนเรียนรู้ ทั้งนี้วิทยากร/ภูมิปัญญา ร่วมกันประเมินผลงาน สะท้อนผล ปรับปรุงแก้ไขผลงาน นำเสนอ

กับกลุ่ม ในกลุ่มร่วม กันวิพากษ์ ถอดบทเรียนทั้งปัญหา อุปสรรค ความสำเร็จและโดดเด่น เพื่อนำไปสู่การเผยแพร่ข้อมูลต่อไป

3) การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพ โดยครูผู้สอนและวิทยากรร่วมกันให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการคน/แรงงาน งบประมาณ/เงินที่ต้องลงทุน การใช้วัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมและทันสมัย การทำบัญชีรายรับรายจ่าย และในการบริหารจัดการใช้วิธีการสอนขายของออนไลน์เพื่อขายผลผลิตมะม่วง เป็นการเพิ่มช่องทางการตลาด

ภาพที่ 1 การให้ความรู้พื้นฐาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สันทนากลุ่มและระดมความเห็นวางแผนการปลูกมะม่วง

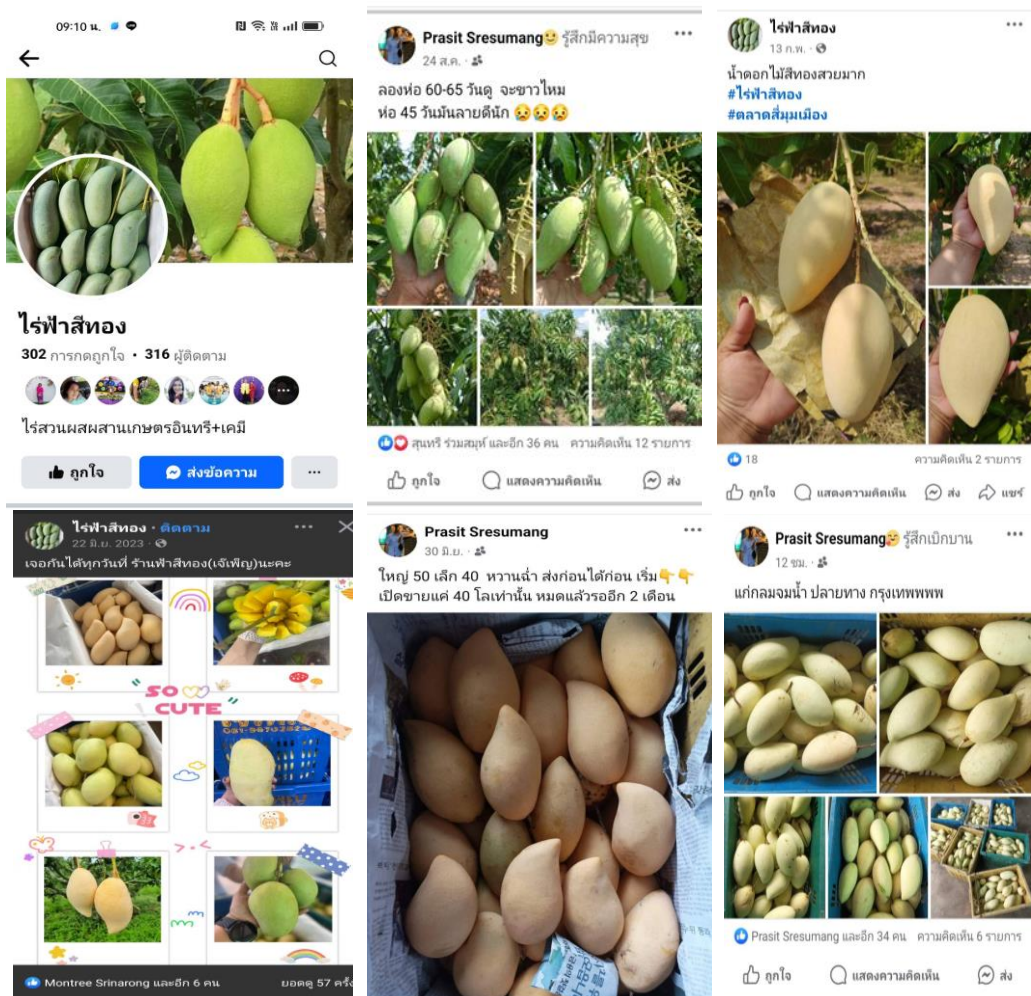
ภาพที่ 2 เทคนิคการเลือกกิ่งมะม่วงเพื่อตอนและทาบกิ่ง และผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ

ภาพที่ 3 เทคนิควิธีการปลูกมะม่วง การจัดการระบบน้ำ เพื่อให้ได้ผลผลิตดีและออกสู่ตลาดเร็ว

ภาพที่ 4 การลงพื้นที่ตรวจสอบผลงานของผู้เรียน

ภาพที่ 5 การขายมะม่วง ผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้เรียน

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วงเพื่อส่งเสริมอาชีพประชาชนมี 4 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 ขั้นการกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ : โดยครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันกำหนดความมุ่งหมายการเรียนรู้การปลูกมะม่วง เนื้อหา (การปลูก การทาบทอนกิ่ง การดูแลบำรุงรักษา การขายตลาดออนไลน์) แหล่งเรียนรู้และสื่อ การวัดผลประเมินผล และประโยชน์ที่จะได้รับ มีความรู้และทักษะเพิ่มขึ้น

ขั้นที่ 2 ขั้นวิธีการสอน : 1) ครูผู้สอนชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ 2) ทำแบบทดสอบก่อนเรียน 3) ชมคลิปวิดีโอ/ศึกษาเอกสาร 4) วิทยากรให้ความรู้ ตอบคำถาม สาธิต 4) ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ตามชิ้นงานที่มอบ

ขั้นที่ 3 ขั้นวัดและประเมินผล : 1) ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานและตอบคำถามโดยมีครูผู้สอนอธิบายเพิ่มเติม 2) ครูผู้สอน ตรวจสอบความรู้ ใบกิจกรรม ชิ้นงาน ประเมินพฤติกรรม 3) ทดสอบหลังเรียน

ขั้นที่ 4 ขั้นแลกเปลี่ยนและสรุป : 1) แต่ละกลุ่มออกมาสรุปความรู้ที่ได้รับและร่วมกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 2) ผู้เรียนและครูร่วมกันสรุปประโยชน์และคุณค่าจากการเรียนรู้

2. ผลจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วงเพื่อส่งเสริมอาชีพประชาชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ทำการจัดการเรียนรู้กับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย ศสกร. ระดับอำเภอปากช่อง จำนวน 18 คน โดยผู้ศึกษาได้ทำการทดสอบก่อนเรียน จากนั้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การลงมือปฏิบัติ ตามวิธีการและแผนการเรียนรู้ ต่อจากนั้นทำการทดสอบหลังเรียนเมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้ มีผลปรากฏดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วงเพื่อส่งเสริมอาชีพประชาชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ผลการจัดการเรียนรู้	N	คะแนน	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	t	sig.
ก่อนเรียน	18	20	50.8	10.36	1.47	18.64	.000**
หลังเรียน	18	20	82.4	16.42	1.28		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 $t_{0.133} = 1.6924$

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้เรียนมีคะแนนการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 10.36 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 50.8 และหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามวิธีการขั้นตอนและแผนการเรียนรู้ พบว่า คะแนนการทำแบบทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 16.42 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 82.4 ผลต่างคะแนนเฉลี่ยระหว่างการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 32.4 คะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 14.52 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการจัดการเรียนรู้ ผลจัดการเรียนรู้

หลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วงเพื่อส่งเสริมอาชีพประชาชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีผลทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการลงพื้นที่ประเมินการเรียนรู้และผลงานของผู้เรียน สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน หลังจากจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ ได้ร่วมทำการนิเทศน์ ติดตามประเมินผลตามเกณฑ์ มาตรฐานหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ ลงมือทำในแปลงมะม่วง เกิดมีทักษะในการทาบ การตอนกิ่งมะม่วง การดูแลบำรุงรักษา มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการนำเสนอถ่ายทอดเทคนิควิธีการปลูก มะม่วง การจำหน่ายมะม่วงผ่านทางช่องทางออนไลน์ การทำบัญชีรายรับรายจ่าย ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจ ในการเรียนเพิ่มมากขึ้น เพราะผู้เรียนได้เรียนรู้จากเนื้อหาและการลงมือปฏิบัติจริง ที่จะสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตและพัฒนาต่อยอดการประกอบอาชีพได้

3. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วงเพื่อส่งเสริมอาชีพประชาชนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ผลปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วง เพื่อส่งเสริมอาชีพประชาชนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านเนื้อหา	4.57	0.65	พึงพอใจมากที่สุด
ด้านกระบวนการเรียนรู้	4.65	0.63	พึงพอใจมากที่สุด
ด้านครูผู้สอน และภูมิปัญญา	4.54	0.68	พึงพอใจมากที่สุด
ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้	4.52	0.72	พึงพอใจมากที่สุด
ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.51	0.74	พึงพอใจมากที่สุด
รวม	4.56	0.64	พึงพอใจมากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) เพื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้เรียนที่มีความพึงพอใจมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.65$) ด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.57$) ด้านครูผู้สอนและภูมิปัญญา ($\bar{X} = 4.54$) ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.52$) ด้านการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X} = 4.51$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วงเพื่อส่งเสริมอาชีพประชาชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาที่ได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วงเพื่อส่งเสริมอาชีพประชาชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นวิธีสอนที่ผู้สอน/ภูมิปัญญาและผู้เรียน เป็นผู้กำหนดหัวข้อเรื่องที่จะศึกษา เพื่อให้คล้ายกับสภาพแวดล้อมหรือวิถีชีวิตของผู้เรียนและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โดยมีหลักสูตร แผนเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ และดำเนินการลงมือทำปฏิบัติในสถานที่จริงตามที่ตนเองได้รับมอบหมาย เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นและนำไปใช้ประกอบอาชีพ มีการวัดและประเมินผลจากชิ้นงาน ใบงาน ทั้งนี้ การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วง มีเนื้อหาสอน 3 เรื่อง ดังนี้ 1) ช่องทางการประกอบอาชีพการปลูกมะม่วง 2) ทักษะการประกอบอาชีพการปลูกมะม่วง และ 3) การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพ มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ 2) ขั้นตอนวิธีการสอน 3) ขั้นตอนประเมินผล และ 4) ขั้นสรุป โดยนำหลักการทฤษฎีจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ซึ่งนำความต้องการของผู้เรียน มากำหนดจัดการเรียนรู้การปลูกมะม่วง เพื่อส่งเสริมอาชีพ โดยการให้ผู้เรียนเลือกเนื้อหาหรือเรื่องที่ยากเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติจริง ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้กับชีวิตจริง จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับทศนา เขมมณี (2560) กล่าวว่า วิธีการสอน โดยใช้การแสดงหรือการปฏิบัติ คือ กระบวนการที่ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ใกล้เคียงกับความเป็นจริงและตรงตามความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของดารุณี เดชยศดี (2562 : 221) พบว่าการส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการความสนใจของผู้เรียนและบริบทท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่นจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะชีวิตและอาชีพได้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนและท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี เช่นเดียวกับงานวิจัย ณัฐธิดา ดวงแก้ว (2565 : 129) ที่พบว่าการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพ จะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีทักษะชีวิตและอาชีพที่มีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข การจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นนี้จึงนับได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยต้องคำนึงถึงความต้องการ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน ความแตกต่างระหว่างบุคคล ทรัพยากรชุมชน และมีวิธีการที่เหมาะสม เพื่อให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพ

2. ผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วงเพื่อส่งเสริมอาชีพประชาชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยให้ผู้เรียนได้

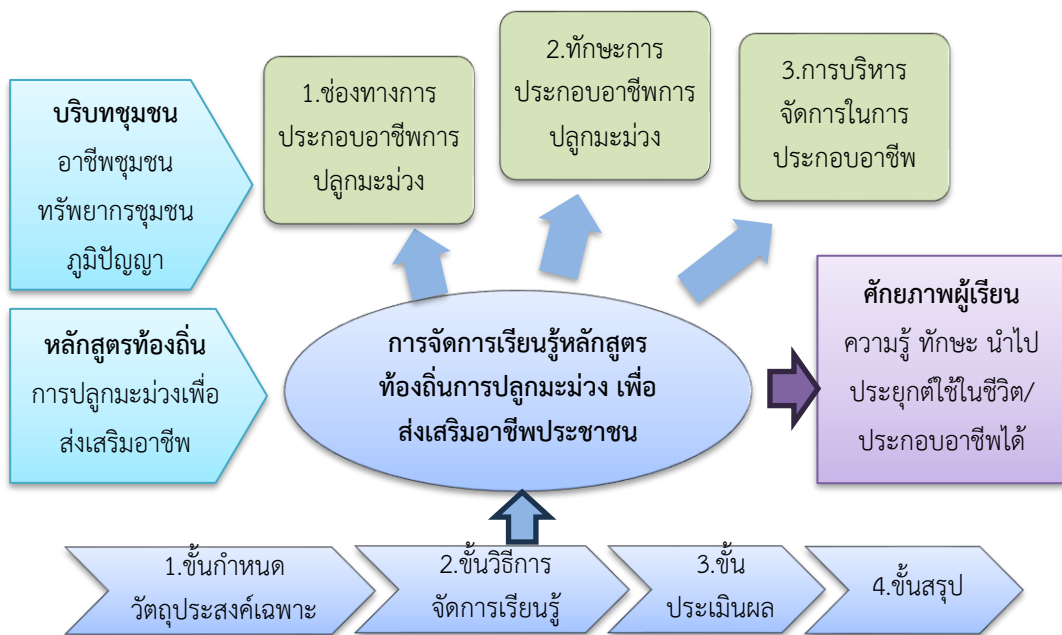
ลงมือทำจริงและการจัดการเรียนรู้มีกิจกรรมที่หลากหลายได้แก่ การให้ความรู้ การสาธิต กิจกรรมกลุ่ม การศึกษาดูงาน การลงมือปฏิบัติจริงและมีสื่อการเรียนรู้ที่น่าสนใจ จึงส่งผลสัมฤทธิ์ในการจัดการเรียนรู้ โดยหลักสูตรท้องถิ่นมีความสอดคล้องกับต้องการและบริบทของผู้เรียนซึ่งผู้เรียนสามารถนำไปใช้แก้ปัญหา เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ใช้ในการประกอบอาชีพได้ ซึ่งวิธีการสอนมีความสำคัญเป็นอย่างมากที่จะ ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น ดังที่ พิเศษฐ ดันตวนิช (2558 : 13) ที่ได้ศึกษา พฤติกรรมการศึกษาในเรื่องของพุทธิพิสัยตามวัตถุประสงค์การจัดการศึกษา ซึ่งแบ่ง ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) พฤติกรรมการใช้สมองเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 6 ลำดับขั้น ดังนี้ 1) การจำ 2) ความเข้าใจ 3) การปรับใช้ 4) การวิเคราะห์ 5) การประเมิน และ 6) การสร้างสรรค์ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ ขรินทร์ มั่งคั่ง (2561 : 262) ที่กล่าว การจัดการเรียนรู้ในทักษะการนำเสนอผลงาน ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาวิธีการแสวงหาความรู้ ส่งเสริมทักษะกระบวนการทำงานด้วยตนเองหรือ ร่วมทำงานเป็นกลุ่ม ส่งเสริมการกล้าแสดงออกและกล้าคิดและพัฒนาความคิด สร้างสรรค์ การพัฒนา ทักษะการวางแผนและสร้างความรับผิดชอบต่อตนเองและการบูรณาการความรู้ไปสู่การนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง ซึ่งกระบวนการเรียนการสอนช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตรงตามการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพ

3. ผลความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วงเพื่อส่งเสริม อาชีพประชาชน พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) เพื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้เรียนที่มีความพึงพอใจมากที่สุดทุกด้าน ทั้งด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านเนื้อหา ด้านครูผู้สอน ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ ด้านการ วัดผลและประเมินผล เนื่องจากการจัดการเรียนรู้มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ มีความเหมาะสม จึงไม่น่าเบื่อ และผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เกิดเป็นผลงานหรือชิ้นงานที่ชัดเจน จึงเป็นจุดดึงดูดผู้เรียนให้ เกิดความสนใจ จนส่งผลให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ งานวิจัยปริญญานุษ มีจาด (2564 : 289) ที่ทำการศึกษาคความพึงพอใจของกลุ่มสตรีและเยาวชนที่มีต่อ หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า พบว่า มีความพอใจอยู่ใน ระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้รับการฝึกอบรมได้เห็นวัตถุดิบที่หาง่ายในชุมชนของตนเอง มาแปรรูป เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าสินค้าที่มีอยู่ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ จุรี ทัพวงศ์ ปวรวิศา จรตล และ นภาพรณ ัญญา (2567 : 47) ที่ทำการศึกษาคความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียน หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น พบว่าในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เพราะรูปแบบ ที่พัฒนาขึ้นที่มีองค์ประกอบของรูปแบบและกิจกรรมสำหรับการทดลองใช้รูปแบบมีความเหมาะสม มีกระบวนการพัฒนารูปแบบอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับทศนา เขมมณี (2560) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบที่ส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์และคุณภาพผู้เรียน คือ ครูผู้สอน หลักสูตร การเรียนการสอน

และการวัดผลประเมินผล เป็นไปตามหลักการของ “หลักสูตรท้องถิ่น” ที่เป็นหลักสูตรบูรณาการระหว่างผู้เรียน ชุมชน ภูมิปัญญา ครูและผู้สอนร่วมกันพัฒนาขึ้น เพื่อบ่มเพาะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากชีวิตจริง เกิดการเรียนรู้สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตอย่างมีคุณภาพและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมอย่างมีความสุข

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

จากผลการวิจัย การจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วงเพื่อส่งเสริมอาชีพประชาชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมคิดในการจัดหลักสูตร ได้เพิ่มพูนความรู้ ฝึกปฏิบัติ เกิดทักษะ และได้ร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ ซึ่งผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการแนะนำและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการเรียนรู้ สามารถสร้างความรู้และค้นพบความรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการและประสบการณ์ใหม่ ๆ แล้วสามารถนำไปใช้ในชีวิต การประกอบอาชีพและการอยู่ร่วมกันในสังคมได้มีวิธีการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วง มีเนื้อหาสอน 3 เรื่อง ดังนี้ 1) ช่องทางการประกอบอาชีพการปลูกมะม่วง 2) ทักษะการประกอบอาชีพการปลูกมะม่วง 3) การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพ โดยมีการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ 2) ขั้นตอนวิธีการสอน 3) ขั้นตอนประเมินผล และ 4) ขั้นสรุป โดยวิธีการสอนภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางจัดการเรียนรู้ ในการแก้ปัญหาและความต้องการของผู้เรียน นำไปประยุกต์ใช้กับวิถีชีวิตและประกอบอาชีพได้ เขียนผังความเชื่อมโยง ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 การจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วงเพื่อส่งเสริมอาชีพประชาชน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ควรมีการสำรวจความต้องการชุมชนและผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ก่อนเสมอ เพื่อให้หลักสูตรสามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและผู้เรียนอย่างแท้จริง
2. หลักสูตรท้องถิ่นการปลูกมะม่วงเพื่อส่งเสริมอาชีพประชาชน ที่พัฒนาขึ้นเป็นหลักสูตรที่สามารถนำไปใช้ในจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนและผู้สนใจทั่วไปได้ด้วยการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย มีการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี วิทยากร/ครูเอาใจใส่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจนเกิดผลตามศักยภาพของแต่ละบุคคล และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทุกกิจกรรมที่จัดจนเกิดการเรียนรู้และนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพตนเองได้
3. การใช้เทคนิควิธีการถ่ายทอดความรู้ที่หลากหลาย มีการสร้างบรรยากาศในการจัดกิจกรรมให้น่าสนใจมีการทดลองปฏิบัติจริง ซึ่งจะสามารถทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ทราบถึงปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหา และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน รวมถึงการประกอบอาชีพได้
4. ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้สามารถปรับช่วงเวลาให้เหมาะสม และยืดหยุ่นระยะเวลาได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับข้อจำกัดของผู้เรียน แต่ต้องทำให้ครบทุกกิจกรรม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นในการปลูกไม้ผลอื่น เช่น มะนาว พุทรา ไปให้กับผู้เรียน เพื่อหาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาว่าจะมีผลสัมฤทธิ์เป็นอย่างไร
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรอื่น ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีการพัฒนาศักยภาพตนเองที่มากขึ้น
3. ควรมีการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียน หลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). พระราชบัญญัติการส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ.2566. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการเรียนรู้.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- กศน.อำเภอปากช่อง. (2565). รายงานสรุปผลการดำเนินงานศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง. นครราชสีมา : กศน.อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.

จรี ทัพพงษ์, ปวีศา จรดล และนภาพรณ ัญญา. (2567, มกราคม-มีนาคม). “รูปแบบการจัดการศึกษา
สำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของ
วิทยาลัยเทคนิคบางแสน.” วารสารพุทธจิตวิทยา. 9(1) : 37-50.

ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2561). องค์ความรู้หลักสูตรและการสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ณัฐธิดา ดวงแก้ว. (2565, กรกฎาคม-ธันวาคม). “การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ใน
ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21.” วารสารวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. 17(2) : 129-143.

ณัฐรุจา ท่าโหม. (2565). ผลการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก
อนุบาลในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
การศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ดารุณี เดชยศดี. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่นในการ
จัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดกลุ่มการศึกษา
ท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัย
ราชภัฏมหาสารคาม.

ทิตนา แคมมณี. (2560). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.
พิมพ์ครั้งที่ 21. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปริญญช มีจิต. (2564, กรกฎาคม-ธันวาคม). “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นเรื่องการเพิ่มมูลค่า
การแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า สำหรับกลุ่มสตรีและเยาวชนในองค์การบริหารส่วนตำบลทับผึ้ง
อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย.” วารสารครุพิบูล. 8(2) : 279-291.

พิศิษฐ์ ตันทวนิช. (2558). “แนวความคิดการจำแนกพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์การจัดการศึกษา
ด้านพุทธิพิสัย ตามแนวคิดของบลูม และคณะ ฉบับปรับปรุง.” วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ
ลำปาง. 3(2) : 13 - 25.